YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

15 päivänä tammikuuta 2002 *

Asiassa C-55/00,

jonka Tribunale ordinario di Roma (Italia) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Elide Gottardo

vastaan

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)

ennakkoratkaisun EY 12 artiklan ja EY 39 artiklan 2 kohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat F. Macken ja S. von Bahr sekä tuomarit C. Gulmann,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), A. La Pergola, L. Sevón, M. Wathelet, V. Skouris, J. N. Cunha Rodrigues ja C. W. A. Timmermans,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Gottardo, edustajinaan avvocatessa R. Ciancaglini ja avvocatessa M. Rossi,

— Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS), edustajinaan avvocato C. De Angelis ja avvocato M. Di Lullo,

— Italian hallitus, asiamiehenään U. Leanza, avustajanaan avvocato dello Stato D. Del Gaizo,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään P. Hillenkamp, E. Traversa ja N. Yerrel,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Gottardon, Istituto nazionale della previdenza socialen (INPS), Italian hallituksen ja komission 6.3.2001 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 5.4.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunale ordinario di Roma on esittänyt 1.2.2000 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 21.2.2000, EY 234 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen EY 12 artiklan ja EY 39 artiklan 2 kohdan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty oikeusriidassa, jossa asianosaisina ovat Ranskan kansalainen Elide Gottardo ja Istituto nazionale della previdenza sociale (jäljempänä INPS) ja joka koskee Gottardon oikeutta Italian vanhuuseläkkeeseen.

Yhteisön säännökset ja määräykset

3 EY 12 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä tämän sopimuksen soveltamisalalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen erityismääräysten soveltamista.

Neuvosto voi 251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen toteuttaa sääntelyn tällaisen syrjinnän kieltämiseksi."

4 EY 39 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Turvataan työntekijöiden vapaa liikkuvuus yhteisössä.

2. Se merkitsee, että kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan."

5 Jäsenvaltioiden sosiaaliturvalainsäädännön yhteensovittaminen liittyy henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen, ja siitä säädetään sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisössä liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin sekä heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.1995 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3096/95 (EYVL 1996, L 335, s. 10; jäljempänä asetus N:o 1408/71).

6 Asetuksen N:o 1408/71 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jollei tämän asetuksen erityisistä säännöksistä muuta johdu, jäsenvaltion alueella asuvat henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat jäsenvaltion lain-

säädännön mukaan samojen velvoitteiden alaisia ja nauttivat samoja etuja kuin tämän valtion kansalaiset.

— —

3. Jollei liitteen III säännöksistä muuta johdu, 7 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti voimaan jäävien sosiaaliturvasopimusten määräyksiä ja 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehtyjen sopimusten määräyksiä sovelletaan kaikkiin henkilöihin, joihin tätä asetusta sovelletaan."

7 Asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan j alakohdan ensimmäisessä alakohdassa ja k alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Tässä asetuksessa:

— —

j) 'lainsäädännöllä' tarkoitetaan jokaisen jäsenvaltion osalta lakeja, asetuksia ja muita määräyksiä sekä kaikkia muita täytäntöönpanotoimenpiteitä, nykyisiä tai tulevia, jotka liittyvät 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin sosiaaliturvan aloihin tai järjestelmiin tai 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitet[tuihin] maksuihin perustumatto[miin] erityisetuuksiin];

— —

k) 'sosiaaliturvasopimuksella' tarkoitetaan kaikkia kahden- tai monenvälisiä järjestelyjä, jotka sitovat tai tulevat sitomaan kahta tai useampaa jäsenvaltiota yksinomaisesti, ja kaikkia muita monenvälisiä järjestelyjä, jotka sitovat tai tulevat sitomaan ainakin kahta jäsenvaltiota ja yhtä tai useampia muita valtioita sosiaaliturvan alalla kaikkien 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa määriteltyjen alojen ja järjestelmien tai sellaisen osan suhteen, yhdessä kaikenlaisten sopimusten kanssa, jotka on tehty mainittujen järjestelyjen perusteella."

Kansallinen lainsäädäntö

8 Italian tasavalta ja Sveitsin valaliitto allekirjoittivat 14.12.1962 Roomassa kahdenvälisen sopimuksen sosiaaliturvasta sekä sen päättöpöytäkirjan ja yhteiset julistukset (jäljempänä Italian ja Sveitsin välinen sopimus). Tämä sopimus ratifioitiin Italian tasavallassa 31.10.1963 annetulla lailla nro 1781 (Gazzetta Ufficiale di Repubblica Italiana, jäljempänä GURI, nro 326, 17.12.1963), ja se tuli voimaan 1.9.1964.

9 Italian ja Sveitsin välisen sopimuksen 1 artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"Tätä sopimusta sovelletaan

a) Sveitsissä:

— —

b) Italiassa:

i) työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeen jääneiden vakuutusta koskevaan lainsäädäntöön mukaan lukien erityisjärjestelmät, joita sovelletaan tiettyihin työntekijäryhmiin yleisen järjestelmän asemesta;

——."

10 Italian ja Sveitsin välisen sopimuksen 2 artiklan mukaan "Sveitsin ja Italian kansalaisia kohdellaan yhdenvertaisesti 1 artiklassa mainittujen lakien säännösten mukaisten oikeuksien ja velvollisuuksien osalta".

11 Italian ja Sveitsin välisen sopimuksen kolmannen osan 1 lukuun, jonka otsikkona on "Työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeen jääneiden vakuutus", kuuluvassa 9 artiklassa vahvistetaan niin sanottu yhteenlaskuperiaate. Tämän artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"Jos vakuutetulla ei ole Italian lainsäädännön nojalla oikeutta työkyvyttömyys- tai vanhuusetuuteen taikka kuolemantapauksessa maksettavaan etuuteen yksinomaan Italian lainsäädännön mukaisesti täytettyjen vakuutuskausien ja vastaavien kausien perusteella, Sveitsin vanhuusvakuutuksessa ja jälkeen jääneiden vakuutuksessa täytetyt vakuutuskaudet (vakuutusmaksukaudet ja vastaavat kaudet) lasketaan yhteen Italiassa täytettyjen vakuutuskausien kanssa etuuksia koskevan oikeuden saamiseksi, elleivät nämä kaudet ole päällekkäisiä."

12 Nämä kaksi sopimuspuolta allekirjoittivat 2.4.1980 Italian ja Sveitsin välisen sopimuksen muutoksen, jonka Italian tasavalta ratifioi 7.10.1981 antamallaan lailla nro 668 (GURI nro 324, 25.11.1981) ja joka tuli voimaan 10.2.1982.

Tämän muutospöytäkirjan 3 artiklan tarkoituksena on laajentaa yhteenlaskuperiaatteen soveltamisalaa siitä, miten se on määritelty edellisessä kohdassa, lisäämällä Italian ja Sveitsin välisen sopimuksen 9 artiklan 1 kappaleeseen seuraava kohta:

"Jos vakuutetulla ei ole oikeutta etuuksiin edes siinä tapauksessa, että edellisen kohdan määräykset otetaan huomioon, vakuutuskaudet, jotka on täytetty kolmannessa maassa, joka on tehnyt sekä Sveitsin että Italian kanssa vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksia sekä jälkeen jääneiden vakuutusta koskevat sosiaaliturvasopimukset, lasketaan myös mukaan."

13 Tämän muutoksen voimaan tullessa maat, joiden kanssa vakuutuskaudet voitiin laskea yhteen, olivat seuraavat: Belgian kuningaskunta, Tanskan kuningaskunta, Saksan liittotasavalta, Helleenien tasavalta, Espanjan kuningaskunta, Luxemburgin suurherttuakunta, Alankomaiden kuningaskunta, Itävallan tasavalta, Ruotsin kuningaskunta, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, Liechtensteinin ruhtinaskunta, Amerikan yhdysvallat ja Jugoslavian liittotasavalta. Koska Ranskan tasavalta ei ole tehnyt Sveitsin valaliiton kanssa sosiaaliturvasopimusta, Ranskassa täytettyjä vakuutuskausia ei voida Italian ja Sveitsin välisen sopimuksen perusteella ottaa huomioon vanhuus- tai työkyvyttömyysetuuksia taikka jälkeen jääneille myönnettäviä etuuksia koskevan oikeuden saamiseksi.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

14 Gottardo, joka oli syntyperäinen Italian kansalainen, luopui Italian kansalaisuudesta ja sai Ranskan kansalaisuuden solmittuaan 7.2.1953 avioliiton Ranskan kansalaisen kanssa. Asiakirja-aineistosta ilmenevien tietojen mukaan Gottardon oli tuolloin otettava puolisonsa kansalaisuus.

15 Gottardo työskenteli peräkkäin Italiassa, Sveitsissä sekä Ranskassa ja maksoi sosiaaliturvamaksuja näissä maissa seuraavasti: Italiassa 100 viikolta, Sveitsissä 252 viikolta ja Ranskassa 429 viikolta. Hänelle maksetaan sekä Sveitsistä että Ranskasta vanhuuseläkkeitä, jotka myönnettiin hänelle ilman, että vakuutuskausia olisi ollut tarpeen laskea yhteen.

16 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista tiedoista ilmenee, että Gottardo toivoo saavansa Italian sosiaaliturvalainsäädännön perusteella italialaista vanhuuseläkettä. Vaikka Italian viranomaiset ottaisivat huomioon Ranskassa täytetyt vakuutuskaudet asetuksen N:o 1408/71 45 artiklan mukaisesti, hän ei kuitenkaan Italiassa ja Ranskassa täytettyjen vakuutuskausien yhteenlaskemisen perusteella olisi suorittanut vakuutusmaksuja sitä vähimmäisaikaa, jota Italian lainsäädännössä edellytetään italialaisen eläkeoikeuden saamiseksi. Gottardo saisi oikeuden italialaiseen vanhuuseläkkeeseen ainoastaan, jos Sveitsissä täytetyt vakuutuskaudet otettaisiin lisäksi huomioon Italian ja Sveitsin välisen sopimuksen 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetun yhteenlaskuperiaatteen mukaisesti.

17 INPS hylkäsi 14.11.1997 tekemällään päätöksellä Gottardon 3.9.1996 esittämän vanhuuseläkettä koskevan hakemuksen sillä perusteella, että hän on Ranskan kansalainen, minkä vuoksi häneen ei voitu soveltaa Italian ja Sveitsin välistä sopimusta. Tällä samalla perusteella INPS hylkäsi 9.6.1998 tekemällään päätöksellä kyseistä päätöstä koskevan Gottardon oikaisuvaatimuksen.

18 Tässä tilanteessa Gottardo saattoi asian Tribunale ordinario di Roman käsiteltäväksi vedoten siihen, että koska hän oli jäsenvaltion kansalainen, INPS:n oli annettava hänelle oikeus eläkkeeseen samoilla edellytyksillä kuin se soveltaa Italian kansalaisiin.

19 Tribunale ordinario di Roma on epävarma siitä, onko päätös, jolla INPS on hylännyt Gottardon hakemuksen yksinomaan sen vuoksi, että hän on Ranskan kansalainen, EY 12 artiklan tai EY 39 artiklan vastainen, joten se on päättänyt lykätä asian ratkaisua ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko työntekijällä, joka on jäsenvaltion kansalainen ja joka osoittaa maksaneensa sosiaaliturvamaksuja toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle laitokselle, oikeus saada vanhuuseläkettä laskemalla mukaan vakuutusmaksut, jotka on suoritettu unionin ulkopuolisen valtion toimivaltaiselle laitokselle sellaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella, jonka jäsenvaltio on tehnyt kyseisen kolmannen maan kanssa ja jota se itse soveltaa omiin kansalaisiinsa?"

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

20 Kansallinen tuomioistuin pyytää kysymyksellään vastausta siihen, onko jäsenvaltion (kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa Italian tasavallan) toimivaltaisten sosiaaliturvaviranomaisten EY 12 tai EY 39 artiklaan perustuvien yhteisön oikeuden mukaisten velvoitteidensa mukaisesti otettava vanhuusetuuksia koskevaa oikeutta määrittäessään huomioon vakuutuskaudet, jotka toisen jäsenvaltion (kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa Ranskan tasavallan) kansalainen on täyttänyt kolmannessa maassa (kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa Sveitsin valaliitossa), kun kyseiset toimivaltaiset viranomaiset ottavat samojen vakuutusmaksuedellytysten täyttyessä huomioon ensin mainitun jäsenvaltion ja kolmannen maan välillä tehdyn kahdenvälisen kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella vakuutuskaudet, jotka niiden oman valtion kansalaiset ovat täyttäneet.

21 On todettava, että EY 12 artiklan mukaan syrjintäkiellon periaate vaikuttaa "tämän sopimuksen soveltamisalalla" ja "sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen erityismääräysten soveltamista". Viimeksi esitetyllä ilmaisulla

EY 12 artiklassa viitataan erityisesti perustamissopimuksen muihin määräyksiin, joissa kyseisessä artiklassa ilmaistun yleisen periaatteen soveltaminen on konkretisoitu erityistilanteita varten. Tällaisia ovat esimerkiksi työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevat määräykset (ks. tältä osin asia 186/87, Cowan, tuomio 2.2.1989, Kok. 1989, s. 195, 14 kohta).

Perustamissopimuksessa määrätty yhdenvertaisen kohtelun periaate

22 Koska Gottardo on opettanut palkattuna työntekijänä kahdessa eri jäsenvaltiossa, hän on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen. Hänen hakemuksensa, jossa hän vaatii vanhuuseläkkeen myöntämistä siten, että hänen täyttämänsä vakuutuskaudet lasketaan yhteen, kuuluu EY 39 artiklan sekä henkilölliseen että aineelliseen soveltamisalaan.

23 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Italian toimivaltaiset viranomaiset antavat Italian kansalaisille, jotka ovat maksaneet sosiaaliturvamaksuja sekä Italian että Sveitsin sosiaaliturvajärjestelmässä ja jotka näin ollen ovat samassa tilanteessa kuin Gottardo, mahdollisuuden saada vanhuuseläkkeensä siten, että heidän Italiassa ja Sveitsissä täyttämänsä vakuutuskaudet lasketaan yhteen.

24 Kuten INPS on huomautuksissaan myöntänyt, jos Gottardo olisi säilyttänyt Italian kansalaisuuden, hän täyttäisi edellytykset italialaisen vanhuuseläkkeen saamiseksi. INPS ei kiistä hylänneensä Gottardon hakemusta yksinomaan sen vuoksi, että tämä oli Ranskan kansalainen. Näin ollen on selvää, että kyseessä oleva erilainen kohtelu perustuu pelkkään kansalaisuuteen.

25 Italian hallituksen ja INPS:n mukaan sitä, että viimeksi mainittu ei ole myöntänyt Gottardolle vanhuuseläkettä laskemalla yhteen vakuutuskaudet, jotka hän on täyttänyt sekä Italiassa, Ranskassa että Sveitsissä, voidaan kuitenkin perustella sillä, että asia ei kuulu yhteisön toimivaltaan, koska ainoastaan yksi jäsenvaltio, joka tässä tapauksessa on Italian tasavalta, on tehnyt kahdenvälisen kansainvälisen sopimuksen kolmannen maan kanssa, joka tässä tapauksessa on Sveitsin valaliitto.

26 Italian hallitus viittaa tältä osin asetuksen N:o 1408/71 3 artiklan sanamuotoon, kun sitä luetaan asetuksen 1 artiklan j ja k alakohdassa annettujen määritelmien valossa, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut niitä asiassa C-23/92, Grana-Novoa, 2.8.1993 antamassaan tuomiossa (Kok. 1993, s. I-4505).

27 On muistettava, että edellä mainitussa asiassa Grana-Novoa kantaja, joka oli Espanjan kansalainen, oli tehnyt pakollisen sosiaalivakuutuksen alaan kuuluvaa työtä ensin Sveitsissä ja sen jälkeen Saksassa. Saksan viranomaiset eivät myöntäneet hänelle Saksan työkyvyttömyyseläkettä sen vuoksi, ettei hän ollut työskennellyt Saksassa riittävän monta vuotta. Samalla tavalla kuin Gottardo nyt kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa, Grana-Novoa yritti vedota Saksan liittotasavallan ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen määräyksiin, joita sovellettiin ainoastaan Saksan ja Sveitsin kansalaisiin, jotta hänen Sveitsissä täyttämänsä vakuutuskaudet olisi otettu huomioon.

28 Ensimmäisellä kysymyksellään Bundessozialgericht pyysi yhteisöjen tuomioistuinta esittämään kantansa asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan j alakohdassa tarkoitetun "lainsäädännön" käsitteen tulkinnasta. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että yhden ainoan jäsenvaltion ja yhden tai useamman kolmannen maan välinen sopimus ei kuulu asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitetun lainsäädännön käsitteen alaan. Bundessozialgericht esitti toisen kysymyksensä, joka koski yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, ainoastaan siltä varalta, että ensimmäiseen kysymykseen olisi vastattu myöntävästi, joten yhteisöjen tuomioistuin jätti sen tutkimatta.

29 Koska nyt käsiteltävänä olevassa asiassa esitetty kysymys kohdistuu suoraan perustamissopimuksen määräyksissä vahvistettujen periaatteiden soveltamiseen, on syytä kerrata yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee kahdenvälisiä kansainvälisiä sopimuksia.

30 Asiassa, jossa oli kyse kahden jäsenvaltion välisestä kulttuurisopimuksesta, jonka mukaan opintoihin tarkoitettuja apurahoja voitiin myöntää ainoastaan näiden kahden valtion kansalaisille, yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) 7 artiklassa edellytettiin, että molempien jäsenvaltioiden viranomaisten oli laajennettava kahdenvälisessä sopimuksessa tarkoitetun koulutustuen saajien piiriä näiden valtioiden alueella oleviin yhteisön työntekijöihin (ks. asia 235/87, Matteucci, tuomio 27.9.1988, Kok. 1988, s. 5589, 16 kohta).

31 Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että jos kahdenvälisen sopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä toteutettu toimenpide saattaa estää yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen soveltamisen, vaikka sopimus olisi tehty perustamissopimuksen soveltamisalan ulkopuolella, kunkin jäsenvaltion on pyrittävä turvaamaan tämän kyseisen yhteisön säännöksen tai määräyksen soveltaminen ja avustettava tässä yhteydessä muita jäsenvaltioita, joiden on täytettävä yhteisön oikeudesta johtuva velvoite (ks. em. asia Matteucci, tuomion 19 kohta).

32 Asiassa, jossa oli kyse jäsenvaltion ja kolmannen maan välisestä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdystä kahdenvälisestä kansainvälisestä sopimuksesta, yhteisöjen tuomioistuin totesi, että vaikka välitön verotus kuuluu jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan, nämä eivät kuitenkaan voi vapautua velvollisuudestaan noudattaa yhteisön oikeutta, vaan niiden on käytettävä tätä toimivaltaansa yhteisön oikeutta noudattaen. Näin ollen se katsoi, että kansallisen kohtelun periaate velvoittaa kyseisen sopimuksen osapuolena olevaa jäsenvaltiota myöntämään ulkomaisten yhtiöiden kiinteille toimipaikoille sopimuksessa määrätyt edut samoilla edellytyksillä kuin ne myönnetään yhtiöille, joiden kotipaikka on sopimuksen osapuolena olevassa jäsenvaltiossa (ks. tältä osin asia C-307/97, Saint-Gobain ZN, tuomio 21.9.1999, Kok. 1999, s. I-6161, 57—59 kohta).

33 Tämän oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltioiden on kansainvälisissä sopimuksissa — riippumatta siitä, onko kyse jäsenvaltioiden välisestä sopimuksesta vai yhden jäsenvaltion ja yhden tai useamman kolmannen maan välisestä sopimuksesta — antamiensa sitoumusten täytäntöönpanossa noudatettava yhteisön oikeuden mukaisia velvoitteitaan, jollei EY 307 artiklan määräyksistä muuta johdu. Sillä, että kyseisillä kolmansilla mailla ei puolestaan ole yhteisön oikeuteen perustuvia velvoitteita, ei ole tältä osin merkitystä.

34 Edellä esitetystä seuraa, että kun jäsenvaltio tekee kolmannen maan kanssa kahdenvälisen kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen, jonka mukaan kyseisessä kolmannessa maassa täytetyt vakuutuskaudet otetaan huomioon vanhuusetuuksia koskevan oikeuden saamiseksi, yhdenvertaisen kohtelun perusperiaate edellyttää, että tämä jäsenvaltio myöntää muiden jäsenvaltioiden kansalaisille samat edut kuin sen omat kansalaiset saavat kyseisen sopimuksen perusteella, jollei se esitä objektiivista perustetta etuuksien epäämiselle.

35 Tästä seuraa myös, ettei se, miten yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan j alakohdassa tarkoitettua "lainsäädännön" käsitettä, voi vaikuttaa jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa EY 39 artiklassa määrättyä yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

Objektiivisen perusteen olemassaolo

36 Jäsenvaltion ja kolmannen maan välisen kahdenvälisen kansainvälisen sopimuksen tasapainon ja vastavuoroisuuden vaarantuminen voi olla objektiivinen

peruste sille, että tämän sopimuksen osapuolena oleva jäsenvaltio kieltäytyy laajentamasta muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin etuuksia, jotka sen omat kansalaiset saavat kyseisen sopimuksen perusteella (ks. vastaavasti em. asia Saint-Gobain ZN, tuomion 60 kohta).

37 INPS ja Italian hallitus eivät kuitenkaan ole osoittaneet, että kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa ne velvoitteet, jotka niille on asetettu yhteisön oikeudessa, vaarantaisivat niistä sitoumuksista johtuvat velvoitteet, jotka Italian tasavalta on antanut Sveitsin valaliitolle. Nimittäin se, että Italian tasavalta laajentaa yksipuolisesti muiden jäsenvaltioiden kansalaisten hyväksi edun siitä, että se ottaa huomioon Sveitsissä täytetyt vakuutuskaudet määrittäessään oikeutta Italian vanhuusetuuksiin, ei millään tavalla vaaranna oikeuksia, jotka Sveitsin valaliitolla on Italian ja Sveitsin välisen sopimuksen perusteella, eikä aseta tälle uusia velvoitteita.

38 Ainoat vastaväitteet, joilla INPS ja Italian hallitus perustelevat kieltäytymistään laskea yhteen Gottardon täyttämät vakuutuskaudet, koskevat sitä, että yhteistyö Sveitsin valaliiton toimivaltaisten viranomaisten kanssa mahdollisesti lisää niiden kuluja ja hallinnollisia vaikeuksia. Italian tasavalta ei voi näiden syiden perusteella jättää noudattamatta perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan.

39 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään kysymykseen on näin ollen vastattava, että jäsenvaltion toimivaltaisten sosiaaliturvaviranomaisten on EY 39 artiklaan perustuvien yhteisön oikeuden mukaisten velvoitteidensa mukaisesti otettava vanhuusetuuksia koskevaa oikeutta määrittäessään huomioon vakuutuskaudet, jotka toisen jäsenvaltion kansalainen on täyttänyt kolmannessa maassa, kun kyseiset toimivaltaiset viranomaiset ottavat samojen vakuutusmaksuedellytysten täyttyessä huomioon ensin mainitun jäsenvaltion ja kolmannen maan välillä tehdyn kahdenvälisen kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella vakuutuskaudet, jotka niiden oman valtion kansalaiset ovat täyttäneet.

Oikeudenkäyntikulut

40 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian ja Itävallan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunale ordinario di Roman 1.2.2000 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Jäsenvaltion toimivaltaisten sosiaaliturvaviranomaisten on EY 39 artiklaan perustuvien yhteisön oikeuden mukaisten velvoitteidensa mukaisesti otettava vanhuusetuuksia koskevaa oikeutta määrittäessään huomioon vakuutuskaudet, jotka toisen jäsenvaltion kansalainen on täyttänyt kolmannessa maassa, kun

kyseiset toimivaltaiset viranomaiset ottavat samojen vakuutusmaksuedellytysten täyttyessä huomioon ensin mainitun jäsenvaltion ja kolmannen maan välillä tehdyn kahdenvälisen kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella vakuutuskaudet, jotka niiden oman valtion kansalaiset ovat täyttäneet.

Rodríguez Iglesias Macken von Bahr

Gulmann Edward La Pergola

Sevón Wathelet Skouris

Cunha Rodrigues Timmermans

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä tammikuuta 2002.

R. Grass

kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias

presidentti